

УДК 336+338.242

Палига Є.М.

*д.е.н., академік Академії економічних наук
професор кафедри підприємництва та маркетингу*

Циганко Л.А.

магістрант

Українська академія друкарства

м. Львів, Україна

ІНСТИТУЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасний період суспільно-політичних перетворень в Україні потребує не лише зміни моделі економічної політики та її повної переорієнтації у напрямі загальноєвропейських стандартів, а також є нагальна потреба проведення значно ширших за своїм змістом трансформацій та наукових досліджень в основних сферах, що формують базу соціально-орієнтованих ринкових відносин у власності; нормативно-правовій базі; державному управлінні; інститутах підприємництва; інфраструктурі; психології економічних суб'єктів. Фахівці, що досліджують питання забезпечення розвитку поліграфії все частіше роблять спроби пошуку нових концепцій, які здатні запропонувати методологічні підходи та механізми вирішення проблем в умовах динамічного інституційного середовища. Особливо ця проблема актуальна на регіональному рівні, де давно з'явилася потреба у пошуку нових моделей економічного розвитку в межах наявних інституційних обмежень, тому інституційно-економічні засади розвитку видавничо-поліграфічної діяльності регіонів України стали основою складної соціально-економічної системи, яка постійно змінюється під впливом сукупного попиту на продукцію | поліграфії, в залежності від темпів науково-технічного розвитку інвестиційної [активності та інноваційних процесів. Ефективність функціонування даної системи забезпечують злагоджена робота її складових, зокрема видавництва і видавничих організацій, поліграфічних підприємств, книготорговельної мережі та служб маркетинг-логістики, що стало базовою основою зміцнення українського інформаційного простору.

Ця проблема характерна і для видавничо-поліграфічної галузі (ВПГ), особливо на регіональному рівні. Трансформаційні процеси, що відбулися в галузі останні 24 роки не змогли належно забезпечити її повноцінного розвитку. Сьогодні держава не створила сприятливих умов для сталого функціонування і розвитку ВПД, не розробила механізмів адаптації підприємств галузі до динамічних змін навколишнього середовища. Усі спроби щодо забезпечення ефективного розвитку підприємств, що залишилися у державній власності не привели до потрібного результату.

Хоча, варто зазначити, що ВПД — одна з тих, де зміни відбуваються дуже активно, однак, не у всіх регіонах підприємства галузі досягали позитивних результатів щодо підвищення власних економічних показників та впливу на розвиток території. Адаптація підприємств галузі па регіональному рівні, зокрема у Львівській області, до нових умов господарювання здебільшого відбувається повільно, без суттєвих позитивних зрушень. Так, область, посідаючи одне з перших місць в Україні за кількістю видавничо-поліграфічних суб'єктів господарювання та маючи вищі, ніж у середньому по Україні обсяги реалізації продукції, демонструє низьку ефективність діяльності господарюючих суб'єктів, про що свідчать нижчі від середніх по галузі одиничні показники (чистин дохід, чистий прибуток, вартість основних засобів у розрахунку на одне підприємство). Це одночасно з нестабільним зовнішнім середовищем, зміною ринкової кон'юнктури зумовлює потребу пошуку нових напрямів і методичних підходів до розробки програмно-цільових моделей розвитку галузі в регіоні та впливу на процеси управління розвитком підприємств поліграфії.

Необхідність удосконалення довгострокових механізмів управління підприємствами зумовлена глибинними \ структурними перетвореннями в світових економічних відносинах, які контролюються в усіх сферах суспільного життя, як-от:

- динамічні зміни структури суспільних потреб, що викликають зникнення традиційних та активний розвиток нових ринків;
- швидкий розвиток науково-технічної бази суспільного виробництва, що призводить до внутрішньої нестабільності виробничих систем;
- зміни суспільної свідомості та відношення до економічної діяльності як такої, що зумовлюють формування соціальних стереотипів або моделей бізнес-діяльності;
- глобалізація економічних відносин різних рівнів, що якісно змінює характер функціонування самих виробничо-комерційних систем, надаючи їм як нові можливості, гак і генеруючи нові ризики.

Категорію управління потрібно аналізувати з двох основних позицій: як процес і як стан динамічного функціонування (рис. 1). Поняття «управління» стосується усіх різновидів систем (соціальних, економічних, організаційних, біологічних тощо) і передбачає зусилля щодо їх цілеспрямованих змін. Дана категорія виражає здатність підприємства як єдності соціально-економічної, матеріально-технічної та організаційно-технологічної систем зберігати свою визначеність, підтримуючи стан динамічної рівноваги між внутрішніми і зовнішніми чинниками діяльності.

Управління — це складний процес, який включає цілеспрямований вплив на об'єкти, системи з метою збереження їх сталості або переведення з одного стану в інший для досягнення певних цілей.

Щодо другої категорії, то існує декілька поглядів на сутність поняття «розвиток», тобто це є не будь-яка зміна в структурі об'єкта, а тільки якісна, пов'язана з перетвореннями у внутрішній будівлі об'єкта та його структурі, що являє собою сукупність функціонально поєднаних між собою елементів, зв'язків і залежностей, або рух уперед, формування нових рис, нових структурних характеристик об'єкта, його еволюція, поліпшення, удосконалення, прогрес, ріст і розширення.

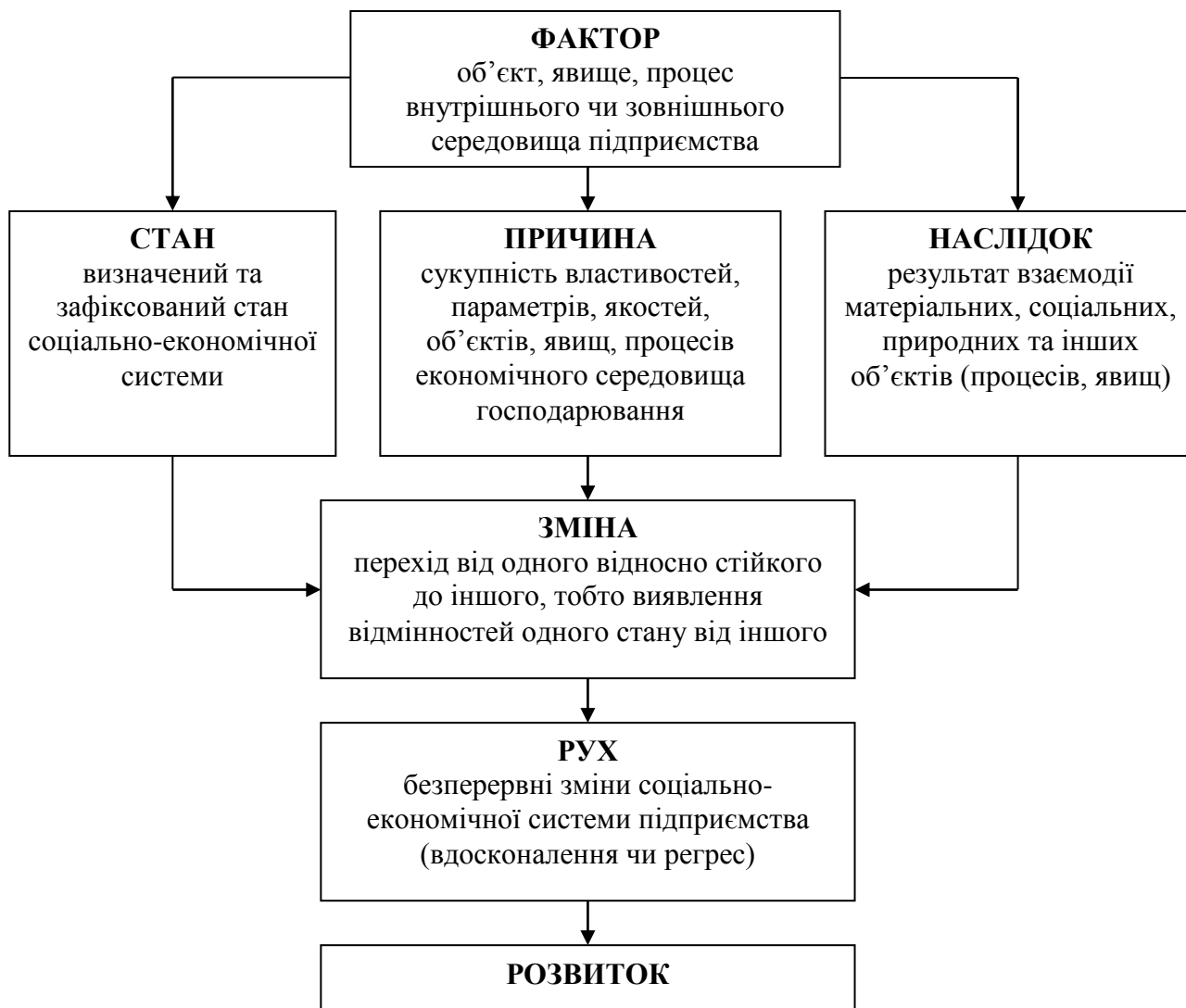

Рис. 1. Логістичний генезис поняття «розвиток підприємства»

Розвиток, як загальнонаукове поняття, характеризується кількома змістовними властивостями, що його визначають: спрямованість, швидкість, результат, причинність. Зазначимо, що в економічних відносинах розвиток володіє всіма перерахованими рисами.

У загальнотеоретичному аспекті категорія «розвиток» розкриває характер змін, які відбуваються в системі підприємства. Іншими словами, це по-

слідовність переходів соціально-економічної системи підприємства з одного стану в інший від моменту його створення її протягом усього життєвого циклу. Слід зазначити, що підприємство розглядається за цих умов як організаційно відокремлена, економічно самостійна, відкрита соціально-економічна система, яка на основі внутрішнього стану взаємодіє із зовнішнім середовищем і виготовляє продукцію (товари, роботи, послуги).

Розвиток підприємства є не зворотним процесом, який забезпечує спонтанні чи керовані переходи з одного стану в інший через процеси змін. Неповторність кожного конкретного економічного стану підприємства забезпечується неможливістю повного повторення різноманітності, якості, кількості та сили впливу чинників, які його визначили.

З таких умов господарювання особливого значення набувають питання розробки теоретико-методологічних засад розвитку ВПД, визначення конкретних шляхів і заходів активізації регіональних факторів, синтезу організаційно-економічних механізмів сталого розвитку ВПД.

Світовий досвід свідчить, що одним з перспективних напрямів вирішення Проблем реструктуризації підприємств ВПД, завдання, спрямованого на підвищення конкурентоспроможності галузі в регіоні, активізації інноваційного та інтелектуального потенціалу, є необхідність використати науковий підхід щодо формуванні практичних рекомендацій та розробки механізмів адаптації діяльності і стратегії її трансформації у відповідності до існуючих інституційно-економічних умов підготовка фахівців в УАД для забезпечення розвитку видавничо-поліграфічної діяльності регіонів України.

Список використаних інформаційних джерел

1. Ансофф И.Х. Новая корпоративная стратегия / Ансофф И.Х. СПб: Питер, 2004. — 416 с.
2. Базилюк В.Б. Інституційне середовище механізму управління поліграфічними підприємствами / В.Б. Базилюк // Вісник соціально-економічних досліджень. — 2014. — №3(54). — С. 74-78.
3. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / [В.М. Геець та ін.] — К.: Ін-т прогнозування НАН України; Фенікс, 2003. — 1008 с.
4. Палига Є.М. Корпоративне управління та фондовий ринок. Підручник / Є.М. Палига, І.Є. Палига. — Львів: УАД, 2017. — 506 с.
5. Пономаренко В.С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи: Моногр. / Пономаренко В.С., Тридід О.М., Кизим М.О. — Х.: ВД «ІНЖЕК», 2003. — 328 с.
6. Раєвська О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізм, моделі: Моногр. / Раєвська О.В. — Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. — 496 с.